

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ КРИЗОВИХ СТАНІВ І ТРАВМАТИЧНИХ
ПОДІЙ»***

Спеціальність:	С4 Психологія
Освітній рівень:	Другий (магістерський) рівень
Освітня програма:	Психологія

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Психологія кризових станів і травматичних подій
Шифр та назва спеціальності	Психологія С4
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язковий
Кількість кредитів і годин	кредиту 4/120 годин, Лекції: 20 годин, Семінари/практичні заняття: 26 годин Самостійна робота: 74 години,
Терміни вивчення дисципліни	2
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	
Дисципліни, які викладає НПП	
Напрями наукових досліджень	
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	
Контактний тел.	
Телефон кафедри	
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	

Анотація курсу. Навчальна дисципліна "Психологія кризових станів і травматичних подій» спрямована на ознайомлення з теоретичними конструктами кризової психології особистості, розвиток навичок і вмінь психологічного консультування та психологічної допомоги особам, які перебувають у цих станах, оволодіння сучасними підходами та інструментами для вирішення психологічних труднощів осіб з особистісними кризами.

Предмет вивчення навчальної дисципліни "Психологія кризових станів і травматичних подій": сутність і природа особистісних криз та основні напрямки психологічної допомоги в кризових ситуаціях.

Метою вивчення навчальної дисципліни "Психологія кризових станів і травматичних подій" є: набуття теоретичних і практичних знань у сфері функціонування психіки людини в кризових умовах, оволодіння методами та техніками діагностики і корекції кризових станів.

Завдання навчальної дисципліни:

- Знання типів особистісних кризових станів;
- Знання первинних реакцій і поведінки окремих осіб (груп людей) у кризових станах;
- Знання способів виходу з особистісних кризових станів;
- Знання симптомів особистісних кризових станів;
- Знання методів надання психологічної допомоги та підтримки особам, які перебувають у кризових станах

Пререквізити: для успішного проходження вам необхідно знати практичні та етичні аспекти роботи психолога, а також основи соціальної та психологічної реабілітації.

Програмні компетентності і результати навчання:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
Спеціальні компетентності (СК)	СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності. СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну,

	психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік. СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності. СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію. СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями. СК10. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології. СК14. Здатність впроваджувати коучингові програми та психологічні технології у професійну діяльність.
Програмні результати навчання	
Прграмні результати навчання	ПРН4 Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій. ПРН5 Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість. ПРН8 Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищенням кваліфікації. ПРН9 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності. ПРН15 Застосовувати поглиблені знання з психології кризових ситуацій для здійснення психологічної підтримки та ефективної роботи зі стресовими станами особистості різних верств населення воєнний та післявоєнний періоди.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	Кількість годин, включаючи			Самостійну роботу
		Лекції	Сеінари	Самостійна робота	
Методи навчання/методи оцінки, модуль змісту 1. Природа кризи, теорії					Методи навчання: вербальні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); індуктивний метод; дедуктивний метод; аналітичний; синтетичний; практичний; пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; інтерактивні методи. Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінка участі в дискусіях); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, есе); тестовий контроль; методика самоконтролю і самооцінки.
Тема 1.	Поняття кризи. Психологічна природа життєвих криз. Нормальні (прогресуючі) і ненормальні (регресивні) кризи. Сучасні теорії кризи (Л. Ліндеманн, Р. Сельє, Е. Еріксон, Д. Канлан, П. Левін).	2	2	8	
Тема 2.	Психологія життєвих криз.	1	-	-	
Тема 3.	Кризи особистісного розвитку. Екзистенційні кризи.	1	2	8	
Тема 4.	Вікові особливості кризових станів. Загальна характеристика віку. Поняття вікової кризи. Вікова періодизація та соціальна ситуація розвитку.	2	2	8	
Тема 5	"Втрата" як тип кризової ситуації. Горе як процес. Етапи переживання травматичного досвіду втрат і горя до зцілення.	2	3	8	
Модульна тестова робота					
Змістовий модуль 2					
Тема 6	Психологічна травма в результаті	2	4	8	

	стихійного лиха чи надзвичайної ситуації. Стратегії подолання в посттравматичний період. Стресостійкість.				
Тема 7	Стрес травматичний стрес посттравматичний стресовий розлад. МКБ-11 нозологічних одиниць, пов'язаних з травматичним стресом. Епідеміологія ПТСР і його діагностичні критерії. Теоретичні моделі ПТСР.	3	4	9	
Тема 8	Насильство як причина кризи. Види домашнього насильства. Причини агресивної поведінки. Кризовий стан жертв насильства.	2	3	8	
Тема 9	Конструктивні і деструктивні способи виходу з психологічної травми. Феномен суїцидальної поведінки. Подолання кризи з допомогою психолога.	2	3	8	
Тема 10	Особливості та етапи психологічного консультування. Психологічне консультування та психотерапія при роботі з кризовими ситуаціями і травмами.	3	3	9	
Модульних тестових робіт					
Всього:		20	26	74	
Форма контролю: зданий/не зданий (залік)					

Технічне обладнання та/або програмного забезпечення – офіційний сайт МАУП: <http://maup.com.ua>. У навчальному процесі використовуються навчальні класи, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекцій і семінарів з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань вимагає доступу до інформації з Всесвітньої павутини, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми і методи контролю.

Контроль успішності студентів ділиться на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюється під час практичних (семінарських) занять, метою яких є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань і т. д. Можливості поточного контролю надзвичайно широкі: мотивація до навчання, стимулювання навчально-пізнавальної активності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання і т. д.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають постійному контролю:

- усна доповідь;
- доповнення, запитання до відповідального;
- систематична робота на семінарських заняттях, активність при обговоренні питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації занять;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (заліки, контрольні, творчі роботи, есе тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних чи наукових текстів;
- самостійне вивчення тем;
- Контроль успішності учнів ділиться на поточний і підсумковий.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, звіт, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, есе, виклад матеріалу по заданій темі в письмовій формі і т. д.); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти

	Поточний контроль знань										Модульна контрольна	Екзамен	Загальна кількість балів
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	20	20	100
Робота на семінарському занятті	1	1	1	1	3	3	2	2	2	3			
Самостійна робота	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2			

Таблиця містить інформацію про максимальні балах за кожний тип завдання.

При оцінюванні засвоєння кожної теми для поточної навчальної діяльності студента виставляються оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінки з відповідної дисципліни.

Критерії оцінки результатів навчання студентів і розподіл одержуваних ними балів регламентуються Положенням про оцінювання академічних досягнень студентів ПРАТ "ВНЗ "МАУП".

Модульне управління. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни "Психологія кризових станів і травматичних подій" проводиться у письмовій формі, у формі тестування, а саме тестів закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність.

Критерії оцінки модульної тестової роботи з навчальної дисципліни "Психологія кризових станів і травматичних подій":

При оцінці модульної тестової роботи враховуються обсяг і правильність виконаних завдань:

- оцінка "відмінно" (А) виставляється за правильне виконання усіх завдань (або понад 90% всіх завдань);
- оцінка "добре" (В) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка "добре" (С) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка "задовільно" (D) ставиться, якщо 60% запропонованих завдань виконано правильно;
- оцінка "задовільно" (Е) ставиться, якщо більше 50% запропонованих завдань виконано правильно;
- оцінка "незадовільно" (FX) ставиться, якщо виконано менше 50% завдань.

Відсутність у модульної контрольної роботи - 0 балів.

Вищевказані оцінки перетворюються у рейтингові бали наступним чином:

"А" - 18-20 балів;

"Б" - 16-17 балів;

"З" - 14-15 балів;

"Д" - 12-13 балів.

"Е" - 10-11 балів;

"FX" - менше 10 балів.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни "Психологія кризових станів і травматичних подій" є обов'язковою формою оцінки результатів навчання студента. Воно здійснюється в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі тестування. Студент допускається до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

Семестровий контроль у формі тесту передбачає, що підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума (проста або зважена) балів за змістовним модулям. Підсумкова оцінка виставляється за результатами роботи студента впродовж семестру. Рейтинговий бал студента складається з балів, отриманих студентом за результатами проведених контрольних заходів, заохочувальних балів.

Учні, які виконали всі завдання та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують оцінку, відповідну оцінкою, отриманої без додаткових тестів.

Зі студентами, які виконали всі завдання та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими студентами, які бажають підвищити свій рейтинговий бал, викладач проводить підсумковий семестровий контроль у формі тестування на останньому запланованому занятті з дисципліни у семестрі.

Оцінка додаткових (індивідуальних) видів освітньої діяльності. Додаткові (індивідуальні) види освітньої діяльності включають участь абітурієнтів у наукових конференціях, наукових товариствах і проблемних групах, підготовку публікацій і т. д. понад завдань, встановлених відповідною навчальною програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри претендентам, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів освітньої діяльності, можуть бути нараховані заохочувальні (бонусні) бали за певний освітній компонент.

Заохочувальні бали не є нормативними і не включаються в таблицю розподілу отриманих студентами балів і основну шкалу системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для нарахування заохочувальних балів лише за один найбільш значимий освітній компонент.

Загальна кількість балів, набраних студентами за виконання завдань для самостійної роботи, є однією із складових академічної успішності навчальної

дисципліни. Самостійна робота по кожній темі у відповідності з робочою програмою навчальної дисципліни оцінюється в діапазоні від 0 до 2 балів з використанням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінки знань.

Шкала для оцінки виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань)

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальних завдань)	Рівень виконання			
	Відмін но	Добре	Задовіл ьно	Незадо вільно
2	2	1,5	1	0

Форми незалежного контролю: поточний контроль, заснований на виконанні практичної роботи; поточний контроль засвоєння знань, заснований на оцінюванні усних відповідей на питання, повідомлень, звітів і т. д. (на практичних (семінарських) заняттях); індивідуальний або колективний проект, що вимагає формування практичних навичок і умінь студентів (вибіркова форма); вирішення ситуаційних завдань; конспект, складений за самостійно досліджуваної теми; тестування, виконання письмового тесту; проекти статей, тез виступів та інші публікації, інші форми, сприяють повному засвоєнню освітньої програми і послідовному розвитку навичок ефективної самостійної професійної (практичної й науково-теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінки результатів навчання студента протягом семестру використовується 100-бальна оціночна шкала national і ECTS.

Зведена шкала оцінювання: національна та ECTS

Загальна кількість балів за всіма видами навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	
		Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	зараховано/ незараховано (залік)
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		

35 – 59	FX	незадовільно з можливістю перескладання	незараховано з можливістю перескладання
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу.

- регулярно відвідувати лекції і практичні заняття;
- систематично і активно працювати на лекціях і практичних заняттях;
- надолуження пропущених занять;
- виконувати завдання, передбачені навчальною програмою, у повному обсязі і з належною якістю;
- виконувати контрольну та іншу самостійну роботу;
- дотримуватися норм академічного поведінки та етики.

Курс "Психологія кризових станів і травматичних подій" передбачає освоєння і дотримання принципів етики і академічної чесності, зокрема, орієнтацію на запобігання плагіату в будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації повинні бути оригінальними і авторськими, не перевантаженими цитатами, які повинні супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Розглядаються порушення академічної доброчесності: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, копіювання, обман, підкуп, упереджена оцінка.

Оцінка студента орієнтована на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, здатних розвинути практичні навички і вміння, за що можуть нараховуватись додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, наукових конкурсах серед студентів).

Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичні матеріали, що забезпечують підтримку дисципліни: конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення практичних (семінарських) занять та методичні рекомендації для самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів з навчальної дисципліни "Психологія кризових станів і травматичних подій".

Рекомендовані джерела (література)

Основна:

1. Атаманчук Н.М. Психологія кризи: Конспект лекцій. Навчальний посібник для студентів спеціальності 053 "Психологія" за програмами денної та

заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра і магістра. Складено Н.М. Атаманчук. Полтава: Національний педагогічний університет імені В. Р. Короленка, 2023. 142 с.

2. Зливков Ст. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Психодіагностика особистості в кризових ситуаціях. Київ: Педагогічна думка, 2020. 219 с.

3. Кризові стани в сучасних умовах: діагностика, корекція і профілактика / Під ред. К. М. Юр'євої. Київ: Видавництво "Галерея Принт", 2020. 174 с.

4. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи: Навчальний посібник / під ред. К. Царенко. Київ, 2021. 240 с.

Додаткова:

1.Петрук Н. Ю. Концептуальне обґрунтування понять 'життєвий криза' і 'кризові ситуації' в соціально-психологічних дослідженнях. Вчені записки. Серія: Психологія. 2024. № 1. С. 108-115.

2.Рибалко Ст. Ст. Психологічна допомога особам, постраждалим в результаті військового положення. Актуальні питання психології розвитку особистості: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (12-15 травня 2023 р.). Київ: Український державний університет ім. Михайло Драгоманова, 2023. 133 с. с. 40-43.

3.Батіг О. Психосоціальна підтримка підлітків, що пережили жахи війни. Методичний посібник. Київ: Центр реадaptaції та реабілітації "ЯРМИЗ", 2022. 54 с.

Інтернет-ресурси:

1.Психологічна допомога жертвам травматичних кризових подій: методичний посібник / З. Р. Кисарчук, Я. М. Омельченко, Р. П. Лазос та ін Під редакцією З. Р. Кисарчук. Київ: Видавничий дім "Логос", 2015. 207 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://inpsy.naps.gov.ua/userfiles/files>.

2.Психологічна підтримка в екстремальних ситуаціях: підхід життєстійкості: навчально-методичний посібник / [Н. Гусак В. Чернoбpивкина, Ст. Чернoбpивкин, А. Макименко, С. Богданов, О. Бойко; за ред. Н. Гусака]; Національний університет Києво-Могилянська академія. Київ: НаУКМА, 2017. 92 с.

Електронний ресурс. Режим доступу: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/246>.

3.<https://moz.gov.ua/uk/kontakti-psihologichnoyi-pidtrimki-dlya-civilnih-dlya-veteraniv-dlya-ditej-i-pidlitkiv-dlya-vpo-i-postrazhdalih-vid-vijni> - контакти психологічної підтримки людей у кризових ситуаціях від Міністерства охорони здоров'я України